

Raadsnotitie

REKENKAMER VENLO

aan Gemeenteraad Venlo
College van B&W gemeente Venlo
Fractievoorzittersoverleg

c.c.

van Rekenkamer Venlo

onderwerp Onderzoek Rekenkamer Maaspoort

team GEGRF
steller AJ Holman MAC
doorkiesnummer +31 77 3596341
e-mail b.holman@venlo.nl
registratienummer 14-3968
raadsnotitie 2
datum 27 maart 2014
raadsverzending 27 maart 2014

Aanleiding onderzoek.....	1
Scope van het onderzoek.....	1
Vraagstelling	2
Aanpak van het onderzoek.....	2
Feitenrelaas	3
Subsidiestromen Maaspoort.....	3
<i>Jaarlijkse structurele subsidie</i>	3
<i>Investeringsubsidies</i>	6
Bevindingen rekenkamer op de onderzoeksvragen	9
Conclusies en Aanbevelingen	12

Aanleiding onderzoek

De rekenkamer heeft ervoor gekozen om één majeur ruimtelijk project op te nemen in het programma voor 2013:

In de vergadering van januari 2013 is gekozen voor de ontwikkeling van de Maaspoort

De onderzoek aspecten hierbij zijn:

- Wat zijn de toekomstige exploitatierisico's voor de gemeente?
- Zijn de beoogde doelen gehaald?

Aandachtspunt expliciet hierbij is of de kwetsbaarheid/afhankelijkheid van gemeentelijke subsidies verminderd is.

Scope van het onderzoek

Aangezien in oktober 2009 gekozen is om de nieuwe middenzaal (onderdeel van de ontwikkeling Maasboulevard, deelplan de Luif) in eigen beheer te gaan uitvoeren, is de onderzoeksperiode oktober 2009 tot en met heden.

Het onderzoek van de rekenkamer richt zich op het in beeld brengen van:

Notitie

- De financieringsstructuur en kosten van de ontwikkeling van de middenzaal en de verbouwing van de Maaspoort
- De relatie met de Maaspoort
- De toekomstige exploitatierisico's en afdekking door de Maaspoort
- De risico's voor de gemeente Venlo

Vraagstelling

De rekenkamer heeft voor het onderzoek twee onderzoeksvragen geformuleerd: -1- *Wat is de feitelijke ontwikkeling van de lasten en investeringen voor Venlo?*

- Hoe ziet de subsidiestroom en systematiek sinds 2009 er uit?*
- Wat zijn de feitelijke investeringen geweest, en hoe zijn deze afgedekt?*
- Is de afhankelijkheid van gemeentelijke subsidies voor de Maaspoort verminderd?*

2- *Welke exploitatierisico's zijn er, en wat zijn de gemeentelijke risico's?*

- Welke financiële risico's zijn er voor gemeente en stichting Maaspoort*
- Breng de eigendomsverhouding van de Middenzaal en de daarbij behorende risico's in beeld.*
- Hoe worden risico's afgedekt, en wat zijn eventuele gevolgen voor het cultuuraanbod?.*

Onderzoeksdoel hierbij is vooral inzicht te verkrijgen de risico's voor de gemeente, en gericht aanbevelingen te kunnen doen aan de raad van de gemeente Venlo (in het kader van de controlerende rol van de raad)

Aanpak van het onderzoek

Het onderzoek is middels een "Quick scan" uitgevoerd.

Het feitenrelaas en de daarbij behorende bevindingen zijn aan het college(cq de afdeling) voor technisch wederhoor voorgelegd.

De rekenkamer zal haar bevindingen presenteren in de beeldvormende raadsvergadering van april 2014.

Wat bestuurlijk wederhoor betreft kan het college in de oordeelsvormende raadsvergadering van april een reactie geven.

Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie samengesteld die bestaat uit William van Deursen(extern lid rekenkamer) en Wilma de Bruin (intern lid rekenkamer /raadslid).Vanaf februari 2014 maakt ook het nieuwe externe lid, Nico op de Laak deel uit van de begeleidingscommissie. Verder is de begeleidingscommissie buiten de reguliere secretaris/onderzoeker ondersteund door Maurits Geerts (stagiair Griffie)

Naast de gebruikelijke documentanalyse zijn interviews met de portefeuillehouder, de betrokken afdelingshoofden (en medewerkers) en de directie van de Maaspoort gehouden om een goed beeld te krijgen.

De rekenkamer heeft hierna de conclusies en aanbevelingen middels deze notitie aan de raad geformuleerd.

Feitenrelaas

Om de subsidiestroom vanaf 2009 goed te kunnen beoordelen wordt allereerst kort stilgestaan bij de subsidiestroom vanaf 2004. In 2004 is besloten dat op basis van een raadsbesluit uit 2000 rondom de trekkenwand en de middenzaal¹, om de rente en aflossing van de investering in de trekkenwand² als extra exploitatiesubsidie te verstrekken aan de Maaspoort. In het raadsbesluit van 2000 was al aangegeven deze kapitaallasten te dekken uit de meeropbrengsten van de geplande middenzaal. Omdat de bouw van de middenzaal vertraagd was, werden de kapitaallasten in de programmabegroting van 2004-2007 als extra exploitatiesubsidie voor de Maaspoort opgenomen.

Bevindingen rekenkamer:

1. Er is een verband gelegd in 2004 tussen de opbrengst van de toekomstige middenzaal en de exploitatiesubsidie. De extra exploitatiesubsidie voor de kapitaallasten trekkenwand zou derhalve eindigen bij de oplevering van de middenzaal.

Subsidiestromen Maaspoort

In de gehele onderzoeksperiode is sprake van een structurele jaarlijkse subsidiestroom aan de Maaspoort. Daarnaast is er in deze periode sprake van twee incidentele gesubsidieerde investeringen: In 2011 vond een grootschalige renovatie plaats van de bestaande bouw. In 2012 werd de middenzaal ontwikkeld.

Jaarlijkse structurele subsidie

De Maaspoort ontvangt, als culturele basisvoorziening, een jaarlijkse structurele subsidie voor haar culturele en sociaal-culturele activiteiten. Als culturele basisvoorziening worden naast de Maaspoort aangemerkt: de openbare bibliotheek Venlo, poppodium Perron 55, Kunstencentrum Venlo en museum van Bommel van Dam. Behoudens Perron 55 zijn dit ook de culturele instellingen waaraan de gemeente jaarlijks een bedrag van boven de 1 miljoen euro besteedt. De jaarlijkse structurele subsidie en de systematiek langs welke dit bedrag jaarlijks wordt berekend, zijn gebaseerd op besluitvorming daterend uit 1992. De exploitatiesubsidie wordt jaarlijks berekend als zijnde het subsidiebedrag over het voorgaande jaar, vermeerderd met een loonprijscompensatie. De bij de Maaspoort gehanteerde methodiek voor berekening van de loon-prijs-compensatie wijkt af van de methodiek die bij de andere culturele instellingen wordt toegepast.

Bij de Maaspoort wordt loon/prijscompensatie over de volgende componenten berekend:

- De directe theaterkosten
- De som der bedrijfskosten (lonen / salarissen)
- De salariskosten van de horeca worden hierbij afgetrokken/ buiten beschouwing gelaten. De Horeca voorziening wordt niet gesubsidieerd.

¹ Raadsbesluit 2000 – 9, raadsconsultatie 2003 - 9

² De investering voor de stichting Maaspoort hiervoor bedroeg in 2000 € 2,3 miljoen. Hiertoe werd een lineaire lening afgesloten met een rente van 6,55%, af te lossen in 25 jaar. De gemeente heeft ter zake een garantstelling afgegeven.

Notitie

Bij de overige culturele instellingen wordt het (ofwel loon/prijscompensatie component) berekend over het subsidiebedrag dat in het voorgaande jaar aan de desbetreffende instelling is verleend.

Naast de hierboven beschreven exploitatiesubsidie kent de jaarlijkse subsidie een, in principe tijdelijke component, die terugvoert op besluitvorming in 2000 met betrekking tot de trekkenwand in relatie tot de middenzaal. (zie hiervoor)³

In de periode 2005 – 2013 is ten behoeve van de compensatie kapitaallasten trekkenwand jaarlijks een aanvullende subsidie van ruim € 250.000 aflopend naar €200.000 verleend.⁴

Op de vast omschreven subsidiesystematiek zijn in de onderzoeksperiode drie aanvullende besluiten genomen. In het coalitieakkoord 2010-2014 is besloten op grotere culturele instellingen een efficiencykorting toe te passen door de loon-prijscompensatie niet toe te passen over de jaren 2011, 2012 en 2014.

Daarnaast is bij de behandeling van de kadernota 2011-2014 besloten om de Maaspoort na realisatie van de renovatie en de middenzaal een taakstelling op de exploitatie op te leggen. Deze korting ad € 300.000 structureel wordt trapsgewijs ingevoerd. De filosofie achter deze korting was dat de Maaspoort deze korting op kan vangen door de meeropbrengsten uit het door de renovatie verbeterde gebouw en de middenzaal.

Dit zou betekenen dat in 2013 een korting van € 100.000 wordt toegepast, oplopend tot een korting van € 200.000 in 2014 en € 300.000 structureel vanaf 2015. Bij de subsidieverlening over 2013 is echter besloten om de korting over 2013 niet op te leggen, omdat de oplevering van de middenzaal vertraagd plaatsvindt. De kortingen over 2014 en 2015 blijven gehandhaafd. In het collegevoorstel zelf is niet aangegeven hoe de incidentele dekking van het aldus ontstane tekort van € 100.000 over 2013 wordt gedekt.

Bij navraag bleek dat het tekort gedekt werd uit het weerstandsvermogen (post “onvoorzien”) van de begroting 2013. In deze begroting was een risicoparagraaf opgenomen voor situaties waarin organisaties niet in staat zouden zijn om al in 2013 volledig invulling te geven aan de opgelegde bezuinigingen.

Tot slot is besloten om vanaf 2015 een aanvullende taakstelling op te leggen van € 50.000 structureel. Deze bezuiniging komt voort uit de generieke taakstelling op cultuur (besluit kadernota 2013-2016)

Samenvattend bestaat de jaarlijkse subsidie dus uit de volgende belangrijkste componenten:

- + subsidiebedrag voorgaand jaar
- + loon-prijscompensatie (m.u.v. 2011 en 2012 en 2014)
- + subsidie investeringslasten trekkenwand (t/m 2013)
- korting kadernota's

³ De bijdrage varieert per jaar omdat deze afhankelijk is van de aflossing van de geldlening die De Maaspoort voor de financiering van de trekkenwand heeft afgesloten. Het betreft een jaarlijks aflopend bedrag dat na het jaar 2024 op nul staat.

⁴ De kapitaallasten nemen jaarlijks af door de aflossingen. In de periode van 2005 tot 2013 dalen de lasten van (afgerond) €250.000 naar €200.000.l.

Notitie

In onderstaande tabel zijn de subsidiebedragen over de jaren weergegeven, uitgesplitst naar bovenstaande componenten.

	2009	2010	2011	2012	2013
subsidie voorgaande periode	1853645	1949810	2002677	2002677	2002677
loonprijscompensatie	96165	47771	0	0	28782
reguliere subsidie	1949810	1997581	2002677	2002677	2031459
investeringslast trekkenwand	229550	222120	214690	207260	199830
totaal jaarlijkse subsidie	2179360	2219701	2217367	2209937	2231289
korting					-100000
Kwijtschelden korting					100000
totaal na taakstellingen	2179360	2219701	2217367	2209937	2231289
uitvoeringsprogramma					

Een rekenkundige (theoretische) doorvertaling van bovenstaande systematiek en besluitvorming leidt tot theoretische subsidiebedragen voor de komende jaren zoals weergegeven in onderstaande tabel.

	2014	2015	2016
subsidie voorgaande periode	2031459	2031459	2031459
loonprijscompensatie	PM	PM	PM
reguliere subsidie	2031459	2031459	2031459
investeringslast trekkenwand	Vervalt	Vervalt	Vervalt
totaal jaarlijkse subsidie	2031459	2031459	2031459
korting	-200000	-300000	-300000
aanvullende taakstelling		-50000	-50000
totaal na taakstellingen	1831459	1681459	1681459

Subsidie opgenomen in
Uitvoeringsprogramma
Cultuur

2007307	1853268	1853268
---------	---------	---------

Het doorkijkje van de rekenkamer op basis van de systematiek en vastgestelde besluiten correspondeert niet met de bedragen zoals opgenomen in begroting en uitvoeringsprogramma. Het verschil wordt veroorzaakt door het voortzetten van de compensatie voor de investeringslast trekkenwand en de loon/prijscompensatie. De

Notitie

verschillen tussen bovenstaande subsidiebedragen en de bedragen in de gemeentebegroting zullen in de eerstvolgende Voortgangsrapportage worden bijgesteld.⁵

Bevindingen rekenkamer:

2. Impliciet is bij de vaststelling van de exploitatiesubsidie voor 2014 en verder de compensatie voor de kapitaallasten trekkenwand (circa €200.000 in 2013) doorgetrokken. Dit ondanks de oplevering van de middenzaal. De oplevering van de middenzaal had gezien de raadsbesluiten moeten leiden tot het vervallen van de compensatie kapitaallasten in de exploitatiesubsidie. Feitelijk komt de generieke structurele korting uit de kadernota 2011 hiermee neer op € 100.000 in plaats van €300.000 (peiljaar 2013) ten opzichte van de reeds vastgestelde besluiten. Dit is niet conform eerdere besluiten; uit de interviews blijkt wel dat de generieke korting uit de kadernota 2011 bedoeld was als totaal van ook de voorgaande besluiten.

Investeringsubsidies

Renovatie bestaande bouw

De renovatie werd in 2011 door Stichting De Maaspoort uitgevoerd. De investering voor de renovatie bedroeg € 5,25 miljoen. Hiervan financierde de Maaspoort € 0,25 uit eigen middelen. Voor het restantbedrag versterkte de gemeente Venlo een eenmalige investeringssubsidie van € 5,0 miljoen. Dit bedrag valt binnen het krediet "Made in Venlo". Aan het toekennen van de investeringssubsidie is in het hierboven al beschreven besluit⁶ besloten om de structurele exploitatiesubsidie na realisatie van de Middenzaal en de Renovatie van het bestaande gebouw stapsgewijs te verminderen met € 100.000 in 2013, € 200.000 in 2014 en € 300.000 in de jaren 2015 en verder.

Er is uiteindelijk sprake van een overschrijding van het projectbudget van € 0,5 miljoen. De Maaspoort heeft hiervoor een aanvullend subsidievoorstel ingediend. Middels claim 14-189 in de begroting 2014-2017 wordt een dekkingsvoorstel gedaan. Dit voorstel behelst het verlengen van de afschrijvingstermijn van 20 naar 40 jaar.⁷
De kapitaallasten zijn structureel (afgerond) € 390.000 per jaar.⁸

Middenzaal

Het project Middenzaal maakt deel uit van deelproject De Luif (Maasboulevard). Het beschikbare projectbudget bedroeg € 10,4 miljoen. Het project Middenzaal heeft een overschrijding opgeleverd van € 470.000. Hiervoor was nog geen dekking gevonden. De dekking is uiteindelijk gevonden in het verlagen van de totale kapitaallasten door de afschrijvingstermijn te verlengen van 25 naar 40 jaar.

⁵ bron: interviews, V.w.b. de investeringslast van de trekkenwand heeft de gemeente structureel een bedrag in de begroting opgenomen, derhalve is een bijstelling in de voortgangsrapportage voor dit onderdeel niet aan de orde.

⁶ Kadernota 2011-2014

⁷ De afschrijvingstermijn van 40 jaar is wel conform het door de raad vastgestelde investeringsbeleid

⁸ Verantwoord onder product EC020103 Theater de Maaspoort

Notitie

Bevindingen rekenkamer:

3. De beslissing om de afschrijftermijn te verlengen is specifiek genomen voor de Middenzaal en is daarmee in overeenstemming gebracht met het vigerende beleid

De totale kosten voor het realiseren van de Middenzaal bedroegen dus € 10,9 miljoen. De uiteindelijke realisatie is volgens RV 2013-93 €11 miljoen, omdat hier ook €100.000 extra investering is opgenomen voor de warmte installaties. De kapitaallasten van de investering zijn € 700.000 (afgerond) structureel per jaar.

In 2009 zijn aanvullende afspraken op de Realisatieovereenkomst gemaakt tussen gemeente en 3W. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Allonge II. Daarin is toen afgesproken dat de gemeente de Middenzaal voor eigen rekening en risico zou ontwikkelen. De gemeente werd daarmee eigenaar van (het casco van) de Middenzaal. Het was de intentie om de eigendom over te dragen aan Stichting de Maaspoort, maar dat is in de Allonge niet expliciet vastgelegd. Het college heeft op 18-12-2013 besloten om de Middenzaal alsnog “om niet” over te dragen aan de Maaspoort. De totale investering in de Middenzaal is daarom een investeringssubsidie aan de Maaspoort.

Bevindingen rekenkamer:

4. Er is feitelijk een investeringssubsidie voor de middenzaal van € 11 miljoen verleend op basis van het collegebesluit van 18-12-2013. Er is vooraf geen expliciet raadsbesluit voor de investeringssubsidie Dit was weliswaar in lijn met de intentie van de raad (op basis van de raadsconsultatie uit 2003)maar niet expliciet vastgelegd in een raadsbesluit vooraf.⁹

Om fiscale redenen is gekozen voor een constructie waarbij aan de Maaspoort een investeringssubsidie ter beschikking is gesteld, waarmee de Maaspoort overgaat tot aankoop van de Middenzaal.

De Middenzaal is in januari 2013 door de aannemer casco opgeleverd aan de gemeente Venlo en in juni 2013 heeft de gemeente Venlo de middenzaal aan de Stichting de Maaspoort in economische zin geleverd. De Maaspoort heeft de inrichting in eigen beheer gerealiseerd met behulp van een bancaire kredietvoorziening.

Voor de financiering van de inrichting middenzaal is door de Rabobank per 1 november 2012 een lening verstrekt aan de Maaspoort met een maximum van € 3.000.000. Deze lening is tot en met 31 december 2013 gebruikt als Rekening Courant. Per 1 januari 2014 wordt het daadwerkelijke saldo omgezet in een langlopende lening met aflossingsverplichting. Als zekerheid hiervoor geldt verpanding van de gebouwen. De huidige nominale rente bedraagt 3,5% variabel gekoppeld aan Euribor op basis van een maandelijks gemiddelde. Per 1 januari 2014 zal de rente worden vastgesteld voor een vast tarief op jaarbasis. Indien de gemeente een garantstelling kan afgeven zal het rente percentage lager worden.

⁹ In de raadsconsultatie van de Realisatieovereenkomst in 2003 was het uitgangspunt dat de middenzaal door 3W rechtstreeks aan de Maaspoort zou worden geleverd. In genoemde Allonge II is de gemeente weliswaar zelf opdrachtgever voor de bouw geworden, maar dat bracht geen wijziging in het voornemen om de middenzaal aan de Maaspoort in eigendom over te dragen. Het College is bevoegd inzake de overdracht, maar gelet op de omvang van deze zaak moest de Raad worden geconsulteerd. Dat is dus in 2003 reeds gedaan.

Notitie

Inmiddels is duidelijk dat de provincie een subsidie verstrekt van € 3.000.000 voor de afbouw en inrichting van de middenzaal. Hierdoor is er geen sprake van verder financieel risico voor de gemeente.

Totaalbeeld

De totale subsidieverstrekking aan de Maaspoort aangevuld met de extra kapitaallasten voor de gemeente is samengevat in onderstaande tabel.

Totaal beeld	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal jaarlijkse subsidie	2.179.360	2.219.701	2.217.367	2.209.937	2.231.289	2.023.855	1.866.424
Kapitaal lasten - renovatie - Mid.zaal						390.000 700.000	390.000 700.000
Totaal subsidie + kapitaallasten	2.179.360	2.219.701	2.217.367	2.209.937	2.231.289	3.113.855	2.956.424

Deze tabel geeft alleen inzicht in de hoeveelheid gemeentelijk geld die jaarlijks gemoed is met theater de Maaspoort. De bedragen in deze tabel voor 2014 en 2015 zijn opgegeven door de afdeling op basis van begroting en uitvoeringsprogramma cultuur. De bedragen komen niet overeen met de tabel op pagina 5 die de doorkijk geeft van de rekenkamer op basis van genomen besluiten. Het verschil wordt veroorzaakt door het voortzetten van de compensatie voor de investeringslast trekkenwand en de loon/prijscompensatie.

Samenvattende bevindingen rekenkamer

5. Jaarlijkse subsidie:

- De exploitatiesubsidie is de afgelopen jaren licht gestegen als gevolg van de loonprijscompensatie.
- De exploitatiesubsidie is minder gestegen dan voorzien, door het schrappen van de loonprijscompensatie in de jaren 2011 en 2012.
- Uitgedrukt als percentage van de totale inkomsten is het aandeel subsidie opgelopen van 44% in 2009 tot 51% in 2013.
- De exploitatiesubsidie zal de komende jaren afnemen als gevolg van de opgelegde kortingen en taakstellingen.
- De gemeente staat garant voor de lasten van de lening (rente en aflossing) inzake de trekkenwand tot 2025. Het betreft een jaarlijks aflopend bedrag.

6. Renovatie bestaande bouw:

- Voor de renovatie van de bestaande bouw verleende de gemeente in totaal een subsidie van € 5,5 miljoen.

Notitie

- Er is sprake van een overschrijding van het budget met € 500.000, waarvoor inmiddels dekking is gevonden.

7. Middenzaal:

- Stichting De Maaspoort is eigenaar van zowel casco als inrichting van de Middenzaal
- De kapitaallasten voor de realisatie van het casco zijn voor rekening van de gemeente
- De kapitaallasten voor de inrichting zijn voor rekening van Stichting De Maaspoort
- Er is sprake van een overschrijding van het budget met € 500.000 wat gedekt wordt door de afschrijvingstermijn te verlengen.

B Verdere eigendomsaspecten

De rekenkamer heeft nog expliciet gekeken naar de rechtmatigheid van de overdracht van de middenzaal om niet aan stichting de Maaspoort.

Op grond van de gemeentewet, art 160, is het college bevoegd tot privaatrechtelijke handelingen. Wel moet het college gezien het aanzienlijk financieel belang de zienswijze van de raad inwinnen over een dergelijke overdracht.

In 2003 is middels een raadsconsultatie¹⁰ opgenomen dat de gemeente de investeringskosten voor een middenzaal subsidieert, en het eigendom bij de Maaspoort zou komen te berusten. Hiermee is voldaan aan de wettelijke plicht de raad haar zienswijze te laten geven.

Bij de Allonge II van 2010 is besloten om de middenzaal in eigen beheer te gaan ontwikkelen. Hierbij is niet expliciet aangegeven dat ook nu de middenzaal om niet in eigendom zal gaan van de Maaspoort.

Impliciet is hierbij zienswijze van 2003 doorgetrokken.

In december 2013 is bij het raadsvoorstel 93 nog eens expliciet de overdracht aan de Maaspoort correct vastgelegd.

Bevindingen rekenkamer op de onderzoeksvragen

Per vraag wordt samenvattend stilgestaan bij de bevindingen:

1- **Wat is de feitelijke ontwikkeling van de lasten en investeringen voor Venlo?**

a. **Hoe ziet de subsidiestroom en systematiek sinds 2009 er uit?**

De systematiek van subsidieverlening is beschreven vanaf pagina 3 van deze notitie. Korthedshalve wordt daar verder naar verwezen.

b. **Wat zijn de feitelijke investeringen geweest, en hoe zijn deze afgedekt?**

De investeringen in de renovatie, Middenzaal en de dekking voor deze investeringen is hierboven beschreven in de paragraaf investeringssubsidies. Volledigheidshalve herhalen wij hier de bedragen: € 5,5 miljoen voor de renovatie, en € 11 miljoen voor de middenzaal.

c. **Is de afhankelijkheid van gemeentelijke subsidies voor de Maaspoort - verminderd?**

Bevindingen rekenkamer:

Hiervoor is al de feitelijke ontwikkeling van de subsidiestroom en kapitaallasten weer gegeven.

¹⁰ Raadsvergadering 17 december 2003

Notitie

- De exploitatiesubsidie is de afgelopen jaren licht gestegen als gevolg van de loonprijscompensatie.
- De exploitatiesubsidie is minder gestegen dan voorzien, door het schrappen van de loonprijscompensatie in de jaren 2011 en 2012.
- Uitgedrukt als percentage van de totale inkomsten is het aandeel subsidie opgelopen van 44% in 2009 tot 51% in 2013.
- De exploitatiesubsidie zal de komende jaren afnemen als gevolg van de opgelegde kortingen en taakstellingen.
- De gemeente staat garant voor de lasten van de lening (rente en aflossing) inzake de trekkenwand tot 2025. Het betreft een jaarlijks aflopend bedrag.
-

2- Welke exploitatierisico's zijn er, en wat zijn de gemeentelijke risico's?

a. Welke financiële risico's zijn er voor gemeente en stichting Maaspoort

Bevindingen rekenkamer:

7. Financiële risico's

- In de afgelopen jaren zijn de kosten van de maaspoort fors teruggebracht. De loonkosten zitten nu op 23% wat landelijk een goede score is.
- De directie van de Maaspoort geeft aan een tegenvaller in de omzet van 10% op jaarbasis te kunnen opvangen.
- Na het terugbrengen van de exploitatiesubsidie is er nog één instrument over om verdere tegenvallers op te kunnen vangen, en dat is de programmering.
- De gemeente heeft middels de notariële overdrachtsacte geborgd dat de Maaspoort niet bevoegd is de middenzaal te vervreemden zonder goedkeuring van de gemeente.
- Aangezien het project maasboulevard voor de gemeente nu afgerond is zijn verdere financiële risico's beperkt. Alleen bij grotere en langdurige tegenvallers van inkomsten zou de Maaspoort een eventueel beroep kunnen doen op extra subsidie.
- De gemeente heeft de mogelijkheid om in het kader van de subsidierelatie met De Maaspoort inhoudelijke en financiële afspraken te maken gericht op vermindering van kosten en verhoging van inkomsten, en aldus bij te sturen.
- De gemeente loopt het risico dat de opgelegde subsidiereductie niet opgevangen kan worden met inhoudelijke en financiële afspraken met De Maaspoort. In de begroting 2014 is hiertoe in de risicoparagraaf een algemeen risico opgenomen:
De desbetreffende paragraaf wordt hier integraal geciteerd:
 - *“Bezwaarschriften bezuinigingen subsidies. Kans: 51% - 100%.*
 - *Restrisico: € 400.000.*
 - *Risicostrategie: Accepteren*
 - *In het kader van de gemeentebrede bezuinigingen op de subsidies is een 70-tal bezwaarschriften ontvangen. Het risico bestaat dat als gevolg van de aard en de omvang van de af te bouwen verplichtingen, organisaties niet in staat zijn om al in 2013 en 2014 volledig invulling te geven aan de opgelegde bezuinigingen. Dit betekent dat de gemeente het risico loopt dat bezuinigingen niet worden gerealiseerd waardoor een gat in de begroting kan ontstaan. De globale risicoanalyse levert op dit moment een risico van € 400.000 in 2013 en € 400.000 in 2014.”*

Notitie

b. Breng de eigendomsverhouding van de Middenzaal en de daarbij behorende risico's in beeld.

In het voorgaande relaas is duidelijk gemaakt dat de Middenzaal volledig in eigendom is gegaan van stichting de Maaspoort. De financiële risico's zijn hierboven beschreven.

c. Hoe worden risico's afgedekt, en wat zijn eventuele gevolgen voor het cultuuraanbod?.

De bevindingen op financieel gebied zijn onder vraag 2 a beschreven. Hier wordt derhalve volstaan met de culturele aspecten:

Bevindingen rekenkamer:

8. Culturele risico's

De gemeente heeft geen eisen binnen de subsidietoekenning gesteld aan de programmering. Op basis van de cultuurnota en het nieuwe subsidiekader heeft De Maaspoort zelf als basisvoorziening in opdracht van de gemeente een instellingsbeleidsplan voor de periode 2012-2016 gemaakt. In dit beleidsplan 'Inspireren, Prikkelen en Vermaken' heeft De Maaspoort met haar activiteiten (prestaties) aansluiting gezocht bij het cultuurbeleid. Het beleidsplan vormt de basis voor de subsidieafspraken.¹¹Verantwoording aan de raad vindt ieder voorjaar plaats door het college middels het uitvoeringsprogramma cultuur.

De raad heeft niet specifiek de culturele voorwaarden voor exploitatiesubsidie vastgelegd. Wel zijn de financiële kaders (kadernota en begroting) en de inhoudelijke kaders (cultuurnota en subsidiebeleid) aangegeven waarbinnen culturele organisaties gesubsidieerd mogen worden.

Uit de interviews blijkt verder dat er de wens is te komen tot een prestatieovereenkomst waarin minimale kwaliteitseisen met betrekking tot de programmering zullen worden vastgelegd.

¹¹ Bron: interviews

Conclusies en Aanbevelingen

In het voorgaande hoofdstuk zijn de feitelijke bevindingen op de onderzoeksvragen gegeven. Op basis hiervan maakt de rekenkamer haar analyse en komt tot conclusies. Deze worden opgebouwd vanuit een viertal perspectieven, te weten:

- Conclusies m.b.t. subsidie afhankelijkheid en gemeentelijke lasten
- Conclusies m.b.t. risico's en beheersing
- Conclusies m.b.t. de eigendomsverhouding
- Conclusies m.b.t. besluitvorming en informatie aan de raad

Conclusies m.b.t. subsidie afhankelijkheid en gemeentelijke lasten

De afhankelijkheid van de Maaspoort van gemeentelijke subsidies is tot 2013 niet afgenomen.

Van 2009 tot 2013 is de exploitatiesubsidie gestegen. Als percentage van de totale inkomsten Maaspoort van 44 naar 53%. De afhankelijkheid zal de komende jaren wel afnemen door de taakstellingen en ook de aflopende lasten (tot 2025) van de investering in de trekkenwand.

De totale lasten voor de gemeente nemen wel toe door de kapitaallasten van afgerond 1,1 miljoen euro voor de renovatie en middenzaal. Ondanks de subsidievermindering de komende jaren van €350.000 structureel, nemen de lasten voor de gemeente Venlo daarmee met €700.000 per jaar toe.

De volgende opmerkingen plaats de rekenkamer hierbij:

1. De lasten zijn correct opgenomen en verantwoord in de meerjaren begroting.
2. De bezuinigingen die gepresenteerd werd in de kadernota van 2011 van €200.000 oplopend tot €350.000 euro vanaf 2015 waren voor een groot deel een uitwerking van staand beleid voortvloeiend uit de verwachte meeropbrengsten van de Middenzaal. Impliciet is bij de vaststelling van de exploitatiesubsidie voor 2014 en verder de compensatie voor de kapitaallasten trekkenwand (circa €200.000 in 2013) doorgetrokken. Dit ondanks de oplevering van de middenzaal. De oplevering van de middenzaal had gezien de raadsbesluiten moeten leiden tot het vervallen van de compensatie kapitaallasten in de exploitatiesubsidie. Feitelijk komt de generieke structurele korting uit de kadernota 2011 hiermee neer op € 100.000 in plaats van €300.000 (peiljaar 2013) ten opzichte van de reeds vastgestelde besluiten.
3. Het college heeft niet conform de besluiten rondom de trekkenwand uit 2000 gehandeld cq de raad hierover geïnformeerd uit de interviews blijkt wel dat de generieke korting uit de kadernota 2011 bedoeld was als totaal van ook de voorgaande besluiten.
In de presentatie van de bezuinigingen had dit meer expliciet vermeld kunnen worden naar de raad.
4. De bij de maaspoort gehanteerde methodiek voor berekening van de loon-prijs compensatie wijkt af van de methodiek die bij andere culturele instellingen wordt toegepast

Conclusies m.b.t. risico's en beheersing

De rekenkamer kan kort zijn met betrekking tot de risico's:

Notitie

5. De financiële risico's voor de gemeente zijn overzichtelijk en beheersbaar opgenomen in de begroting.
6. De Maaspoort zelf moet rekening houden met risico's rondom de inkomsten en programmering, waarbij overigens wordt geconcludeerd dat die binnen zekere grenzen (10%) goed op te vangen zijn.
7. Bezuinigingen op de subsidiestroom vanuit de gemeente hebben (mede) geleid tot een extra stimulans om de bedrijfsvoering van de Maaspoort zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten. Hiermee komt wel een bodem in zicht van bezuinigingsmogelijkheden. Verder terugbrengen van de exploitatiesubsidie zal derhalve alleen kunnen met een commerciëlere programmering. Wanneer de gemeente in de subsidievoorwaarden "strengere" programmeringsvoorwaarden gaat stellen, nemen bijsturingmogelijkheden voor de Maaspoort navenant af.

Conclusies m.b.t de eigendomsverhouding

8. De eigendomsverhouding was impliciet afgesproken en is in een later fase ook expliciet richting de raad kenbaar gemaakt.

Conclusies m.b.t besluitvorming en informatie aan de raad

9. Er is sprake van een onjuiste vorm van besluitvorming rondom de overdracht om niet van de middenzaal: een raadsconsultatie uit 2003 gaf weliswaar de intentie aan, maar is formeel geen raadsbesluit. Achteraf is in 2013 pas de intentie omgezet in een formeel raadsbesluit. De besluitvorming was daarmee voor de raad niet transparant.
10. Er is ook sprake van een onjuiste vorm van besluitvorming rondom de bezuinigingen uit de kadernota's versus de kapitaallasten van de trekkenwand (zie ook conclusie 3)

De rekenkamer komt op basis van de conclusies en de voorgaande bevindingen tot de volgende **Aanbevelingen**:

- Aan het college:

1 - Probeer bij het opzetten van een (nieuwe) subsidieregeling inzicht te geven in de financiële consequenties op termijn waarbij aansluiting tussen regeling en begroting 100% moet zijn.

2- Vermijd (eenmalige) aanpassingen van de boekhoudspelregels (hoe legitiem en juridisch verantwoord dan ook) gaandeweg de rit. Dit om te voorkomen dat de discussie gaat over de boekhoudtechniek in plaats van de gerealiseerde tekorten. Controleer verder of er geen andere projecten/investeringen zijn waar afschrijftermijnen een inzichtprobleem kunnen opleveren.

3- Verbind alleen dan inhoudelijke voorwaarden aan een subsidie (bv met betrekking tot de programmering) als dat daadwerkelijk het domein van de raad/de subsidieverlener is. Daarmee wordt vermeden dat achteraf het beeld ontstaat dat iets beïnvloedbaar is, maar dat feitelijk niet is.

Notitie

- Aan de raad:

4- Monitor erop dat het college alleen die zaken uitvoert waar een raadsbesluit aan ten grondslag ligt.